

Jeg vil tale om samtale.

Om den samtale som vi kalder ytringsfrihed.

En Frihed som aldrig kan tages for givet – den er et altid igangværende projekt – en konstant samtale mellem – de der vil begrænse den og de som ser den frie samtale som livsnødvendig og afgørende i det demokratiske samfund.

Vi beskriver vores eget fællesskab som demokratisk – som et ligeværdigt samfund – med lige – og frie - muligheder for alle – vi kalder det for et folkestyre – for folket – af folket.

Vi forudsætter at vore myndigheder og magthavere altid tilstræber åbenhed og sandhed – og vi regner vores frihedsrettigheder og den fri samtale som en selvfølge.

-

Når vi derimod taler om diktaturer, véd vi at de vigtigste virkemidler magthaverne i disse stater besidder - er frygt og intimidation.

Vi véd at man i de samfund ikke viger tilbage fra at knuse politiske modstandere – eller kritikere af magten - ofte blot med dét ene formål at statuere eksempler som alene skal tjene til at skræmme andre som måtte overveje at tale magten imod.

Vi véd, at vi ikke kan stole på magthaverne i sådanne stater. Vi er på vagt, vi er kritiske og vi støtter frihedskræfterne i disse lande så godt vi nu kan.

I dén slags stater er den fri samtale afløst af monolog - en monolog fra magten til borgeren – en monolog som handler om frygt . Den skaber fjendebilleder, og fortæller om nært forestående angreb fra tydeligt definerede trusler – trusler som kun staten kan bekæmpe.

Staten eksisterer derfor i disse samfund klarest når den står i modsætning til ydre eller indre fjender. Staten har i de lande et grundlæggende behov om at inddele verden i : "dem og os".

Staten og dens magt gøres til nødvendighed – og for at styrke staten i dets kamp imod truslerne, kræves der ubegrænsede magtbeføjelser til staten og dets myndigheder, og det kan blive nødvendigt – forklares det - at borgerne giver afkald på grundlæggende frihedsrettigheder – naturligvis kun for at garantere fællesskabets sikkerhed. For at sikre "os" imod "dem".

Kritikere i disse stater – udråbes hurtigt og bekvemt til forrædere – og beskyldes for at gå fjenders ærinde – borgeren må vælge side – enten: "os" eller "Dem".

Hvis staten føler behov for at kue kritikere til tavshed – bruges statens voldsomme virkemidler – man fængsler eller truer med fængsel, man miskrediterer offentligt kritikerene eller angriber dem på deres livsgrundlag.

– man sikrer sig - ved effektivt at knuse kritikerne - at de ikke med deres gerning bliver til forbilleder for andre. Det er - forklares det - et spørgsmål om: "dem eller os". Det gælder fællesskabets sikkerhed.

I dén slags samfund lukker magten sig om sig selv – den bliver selvbeskyttende – og magtfuldkommen.

-

I vores eget demokrati - i vores folkestyre - har frygtretorikken efterhånden også slået rod – og samtalen mellem borger og magt kendetegnes oftere og oftere af en "dem eller os" retorik.

Det er et bevidst valg.

Enhver kritik af magten og dets myndigheder beskyldes for at være demokrati -undergravende – og kritikere af militær eller politi anklages for at gå terroristernes ærinde – selv censur vinder frem og ytringsfriheden begrænses effektivt – for fællesskabets skyld.

Der skabes et samfund, hvor - det i disse alvorlige tider – i en helt særlig situation - derfor ikke længere er staten der er forpligtet over for den enkelte borger, men borgeren der er særligt forpligtet overfor staten – for fællesskabets skyld.

Borgeren forpligtes til at acceptere at de grundlæggende frihedsrettigheder demonteres og til at acceptere at retten til privatliv – underlægges magtens ønske om at have fuld og ubegrænset indsigt i alle borgeres liv. - For fællesskabets skyld.

Det handler om sikkerhed – fortælles det - om at bekæmpe en ydre trussel - Borgeren må vælge: "dem eller os ?"

Partipolitiske dagsordner og kategoriske krav om ubetinget og ukritisk loyalitet overfor staten og dets myndigheder gøres til national nødvendighed. Dem der ikke retter ind – må mærke konsekvenserne – for fællesskabets skyld.

Dén samlende og motiverende dialog mellem borger og magt som skabte velfærdsstaten - staten som omsorgsgiver - den forpligtede stat – afløses oftere og oftere af en betvingende "borgerpligt-retorik".

Man kan med rimelighed stille spørgsmålet om, hvorvidt der overhovedet stadig er tale om en reel dialog mellem stat og borger? – eller om samtalen mellem borger og stat for alvor er blevet til en monolog – et diktat fra magten til den forpligtede borger? – et krav om at holde inde med kritikken – fordi den svækker fællesskabet ?

Den største frihed i demokratiet ligger i borgerens ret til at turde tænke selv og til at turde rejse en nødvendig og rimelig kritik af staten uden at frygte altødelæggende repressalier.

Staten er i de demokratiske samfund - særligt forpligtet - til at respektere og facilitere dialogen og den fri tanke.

En stats reelle demokratiske sindelag ses således tydeligst i de sager hvor staten stilles overfor whistlebloweren – den kritiske borger – den forhenværende insider – som rejser dokumenteret og alvorlig kritik af magten, dets myndigheder og beslutninger

Whistlebloweren er afgørende for at demokratiet holdes forpligtet på åbenhed og sandhed – og måske især i de sager hvor denne åbenhed og sandhed er ubejlig - eller måske ligefrem skadelig for myndighedernes, statens eller magthavernes anseelse - er det afgørende for selve demokratiet at staten garanterer og sikrer whistlebloweren og den kritiske borgers stemme. Ubetinget. I frihedens navn.

-

Med prisen fra Kunstnere for Fred sendes derfor i dag et vigtigt demokratisk signal – et signal om at frie og kritiske borgere insisterer på at den frie og kritiske samtale mellem stat og borger er nødvendig.

Med prisen fra Kunstnere for fred sendes et signal til vore folkevalgte politikere om at frie borgere ikke vil acceptere: - at relevant kritik og nødvendige krav om åbenhed og gennemsigtighed i staten - bliver mødt med repressalier og forfølgelse.

Når vi i dag står sammen i kravet om - at vore folkevalgte politikere - oprigtigt - skal stræbe efter de demokratiske frihedsidealer og når vi insisterer på at staten altid – upartisk – skal beskytte og facilitere whistlebloweren – og den kritiske borger – forpligter vi magthaverne på selve demokrati idealet – demokrati-idealet sikrer vi igennem vore fælles love – og at lovene gælder for alle sikrer vi igennem uafhængige og upartiske domstole.

Ved - som i dag - at stå sammen, er det derfor ikke længere den enkelte kritiker der står alene overfor statens ubegrænsede ressourcer – men i stedet demokratiets fællesskab - med fællesskabets ressourcer – der står overfor staten-og myndighederne. Det sikrer en fair og fri samtale - I frihedens og fællesskabets navn.

Ved at stå sammen her i dag afviser vi politikernes og myndighedernes krav om den kritikløse – og ubetingede loyalitet.

Vi insisterer i stedet på - at fastholde - at loyalitet i et demokrati - er langt mere end blot evnen til at underkaste sig flertallet – vi insisterer på at loyalitet i demokratiet er forankret i en gensidig vilje til respektfuld og fri samtale – kritik – om nødvendigt - i fællesskabets navn.

For ved at gøre lige præcis dét – styrker vi demokratiet – og et stærkt, åbent og trodsigt demokrati kan ikke besejres af hverken indre eller ydre fjender.

Ved at byde frygten trods – ved at stå sammen – ved at afvise ”dem og os” retorikken - skaber vi freden –vi sikrer retten til at ytre os - i frihedens navn.

Tak.